

Způsob řešení pohledávek vyplývajících z výkonu vojenské činné služby

Způsob řešení pohledávek vyplývajících z výkonu vojenské činné služby vojáků v Československé lidové armádě (Československé armádě) a ze studia žáků a posluchačů vojenských škol v souvislosti se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky byl vyřešen dohodou mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky ze dne 26. 10. 1995, jejíž znění bylo oznámeno ve sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 35/1996 Sb.

Způsob řešení pohledávek vyplývajících z výkonu vojenské činné služby vojáků v Československé lidové armádě (Československé armádě) a ze studia žáků a posluchačů vojenských škol v souvislosti se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky byl vyřešen dohodou mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky ze dne 26. 10. 1995, jejíž znění bylo oznámeno ve sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 35/1996 Sb.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26.7.2000, sp.zn. 21 Cdo 2115/99)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci výkonu rozhodnutí oprávněné České republiky - Ministerstva obrany (Vojenského úřadu pro právní zastupování) proti povinnému pro 1.725,- Kč s příslušenstvím prodejem movitých věcí povinného, vedené u Okresního soudu Plzeň - sever pod sp. zn. E 140/99, o dovolání oprávněné proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 9. července 1999, č. j. 14 Co 625/99-21, tak, že usnesení krajského soudu a usnesení Okresního soudu Plzeň - sever ze dne 3. 2. 1999, č. j. E 140/99 - 5, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu Plzeň - sever k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Oprávněná se domáhala, aby byl podle „pravomocného rozhodnutí o povinnosti k náhradě škody č. 10/91 vydaného velitelem V. s. š. t. a a. N. dne 16. 1. 1992“ nařízen k vydobytí pohledávky v částce 1.725,- Kč s 3% úrokem ode dne 21. 2. 1991 do zaplacení a nákladů návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí 18,- Kč výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí povinného.

Okresní soud Plzeň - sever usnesením ze dne 3. 2. 1999, č. j. E 140/99-5, návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Dospěl k závěru, že rozhodnutí vydaná podle zákona č. 88/1952 Sb. nelze nadále vykonávat podle § 274 o. s. ř. postupem podle § 251 a následujících o. s. ř. Výkon rozhodnutí, který je navrhován, připouštělo výslovně ustanovení § 11 zákona č. 88/1952 Sb. o materiálním zabezpečení příslušníků ozbrojených sil, ve znění novel. Uvedený zákon však byl s účinností od 1. 11. 1992 zrušen zákonem č. [480/1992](#) Sb., který již neupravuje pravomoc velitele vojenského útvaru k rozhodování o náhradě škody a který nestanoví, že tato rozhodnutí jsou vykonatelná podle ustanovení o soudním výkonu rozhodnutí.

K odvolání oprávněné Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 9. 7. 1999, č. j. 14 Co 625/99-21, usnesení soudu prvního stupně potvrdil, rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení a že proti usnesení je přípustné dovolání. Stejně jako soud prvního stupně dospěl k závěru, že od účinnosti zákona č. [480/1992](#) Sb. (tj. ode dne 1. 11. 1992) nejsou rozhodnutí vydaná veliteli vojenských útvarů o náhradě škody tituly vykonatelnými v soudním řízení o výkon rozhodnutí, neboť se nejedná o rozhodnutí, jejichž výkon by ve smyslu ustanovení § 274 písm. h) o. s. ř. připouštěl zákon. Zákon č. [480/1992](#) Sb. neobsahuje žádné ustanovení, které by výslovně stanovilo, že dosud vydaná rozhodnutí velitele o náhradě škody jsou i nadále v občanském soudním řízení vykonatelná; ustanovení § 14 uvedeného zákona „tento problém neřeší“. Nesouhlasil s námitkou oprávněné, že by předložené rozhodnutí bylo vykonatelné jako rozhodnutí orgánu státní správy podle § 274 písm. f) o. s. ř. Toto rozhodnutí podle odvolacího soudu nemůže mít charakter správního rozhodnutí, protože řízení, v němž se takové rozhodnutí vydávalo, zákon č. [71/1967](#) Sb., o správním řízení, neupravoval. Navíc rozhodnutí, jež má být vykonáno, bylo vydáno velitelem „VŠŠ v N.“ a jde tedy o rozhodnutí orgánu ozbrojených sil cizího státu. Jeho vykonatelnost je třeba posuzovat z hlediska článku IV závěrečného protokolu Smlouvy mezi ČR a SR o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech, který však pamatuje jen na uznání a výkon rozhodnutí justičních orgánů.

V dovolání proti usnesení odvolacího soudu oprávněná namítá, že rozhodnutí o povinnosti k náhradě škody vydané na základě zmocnění § 11 zákona č. 88/1952 Sb. je i po 1. 11. 1992 vykonatelné soudním výkonem rozhodnutí, protože se jedná o rozhodnutí orgánu státní správy, jehož soudní výkon připouští § 274 písm. f) o. s. ř. Přitom poukazuje na rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 14. 8. 1964, č. j. 6 Co 348/1964, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 58 ročník 1964, a na ustanovení § 14 zákona č. [480/1992](#) Sb., podle něhož nároky vzniklé přede dnem účinnosti tohoto zákona se posuzují podle dosavadních předpisů. Dovolatelka navrhl, aby dovolací soud napadené usnesení odvolacího soudu i usnesení soudu prvního stupně zrušil a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud ČR jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) a že dovolání je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř., přezkoumal věc bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

V posuzovaném případě se oprávněná domáhá, aby byl nařízen výkon rozhodnutí podle rozhodnutí o povinnosti k náhradě škody č. 10/91 vydaného velitelem V. s. š. t. a a. v N. dne 16. 1. 1992 podle § 11 zákona č. 88/1952 Sb. o materiálním zabezpečení příslušníků ozbrojených sil.

Při rozhodování o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí soud - z hlediska jeho věcného posouzení - zkoumá, zda rozhodnutí, jehož výkon je navrhován, bylo vydáno orgánem, který k tomu měl pravomoc, zda je vykonatelné po stránce formální a materiální, zda oprávněný a povinný jsou věcně legitimováni, zda je výkon rozhodnutí navrhován v takovém rozsahu, který stačí k uspokojení oprávněného, zda k vydobytí peněžité pohledávky nepostačuje výkon rozhodnutí nařízený nebo navržený jiným způsobem, zda vymáhané právo není prekludováno a zda navržený způsob výkonu rozhodnutí na peněžité plnění není zřejmě nevhodný.

Se závěrem odvolacího soudu, že „od účinnosti zákona č. [480/1992](#) Sb. nejsou rozhodnutí vydaná

veliteli vojenských útvarů o náhradě škody tituly vykonatelnými v soudním řízení o výkon rozhodnutí“, dovolací soud nesouhlasí.

Podle ustanovení § 274 písm. f) o. s. ř. ustanovení § 251 až 271 se použije i na výkon vykonatelných rozhodnutí orgánů státní správy a územní samosprávy včetně platebních výměrů, výkazů nedoplatků ve věcech daní a poplatků, jakož i smírů schválených těmito orgány.

K závěru, že vykonatelné rozhodnutí vojenského útvaru o náhradě škody podle § 11 odst. 1 zákona č. 88/1952 Sb. je jako rozhodnutí orgánu státní správy podkladem pro výkon rozhodnutí podle § 274 písm. f) o. s. ř. dospěla soudní praxe již dříve (srov. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 8. 1964, sp. zn. 6 Co 348/64, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek ročník 1964 pod č. 58). Na tomto závěru nemá dovolací soud ani v současné době důvod ničeho měnit.

Odvolací soud však, stejně jako soud prvního stupně, vycházel z nesprávného názoru, že uvedená rozhodnutí vojenských útvarů (jejich velitele) se vykonávají v soudním řízení o výkon rozhodnutí podle ustanovení § 274 písm. h) o. s. ř., tedy, že jde o výkon jiných vykonatelných rozhodnutí a schválených smírů, jejichž výkon připouští zákon. Tento závěr dovozovaly soudy z toho, že ustanovení § 11 odst. 1 věta druhá zákona č. 88/1952 Sb. stanovilo, že o náhradě škody rozhoduje orgán určený příslušným ministrem; jeho rozhodnutí je vykonatelné soudní exekucí. Toto ustanovení sice bylo ustanovením, které výslovně připouštělo soudní výkon rozhodnutí vydaných vojenskými útvary podle ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 88/1952 Sb., nic však neměnilo na povaze těchto rozhodnutí jako rozhodnutí orgánů státní správy [§ 274 písm. f) o. s. ř.]. Proto ani skutečnost, že zákonem č. [480/1992](#) Sb. byl zákon č. 88/1952 Sb. zrušen, neměla žádný vliv na posouzení důvodu vykonatelnosti uvedených rozhodnutí podle části šesté občanského soudního řádu.

Odvolací soud na jedné straně správně dovozuje, že zrušením zákona č. 88/1952 Sb. zaniklo i oprávnění příslušného orgánu ozbrojených sil zavazovat vojáky k náhradě škody, na druhé straně však nesprávně konstatuje, že ustanovení § 14 zákona č. [480/1992](#) Sb. neřeší otázku vykonatelnosti uvedených rozhodnutí vydaných ještě za účinnosti zákona č. 88/1952 Sb.

Podle ustanovení § 14 zákona č. [480/1992](#) Sb. nároky vzniklé přede dnem účinnosti tohoto zákona se posuzují podle dosavadních předpisů.

Nový právní předpis, který řeší stejný právní institut jinak (zcela nebo jen zčásti) než dosavadní právní úprava, nemusí mít - obecně vzato - na právní vztahy, které vznikly před jeho účinností, žádný vliv. Takováto situace nastává, stanoví-li nový právní předpis, že se jím řídí jen právní vztahy, které vznikly po jeho účinnosti, a že tedy právní vztahy vzniklé před jeho účinností se včetně všech práv a nároků řídí dosavadními předpisy, i když tato práva a nároky vzniknou až po účinnosti nového právního předpisu (takovouto úpravu například obsahuje - s některými výjimkami - ustanovení § 763 obch. zák.).

Obvykle nový právní předpis má vliv i na právní vztahy, které vznikly před jeho účinností; v takovémto případě nastává tzv. zpětná účinnost (retroaktivita) nového právního předpisu.

Právní teorie rozeznává zpětnou účinnost (retroaktivitu) pravou a nepravou. O pravou zpětnou účinnost (retroaktivitu) jde tehdy, jestliže se novým právním předpisem má řídit vznik právního vztahu a nároků účastníků z tohoto vztahu také v případě, kdy právní vztah nebo nároky z něj vyplývající vznikly před účinností nového právního předpisu. Nepravá zpětná účinnost (retroaktivita) znamená, že novým právním předpisem se sice mají řídit i právní vztahy vzniklé před jeho účinností, avšak až ode dne jeho účinnosti; samotný vznik těchto právních vztahů a nároky z těchto vztahů vzniklé před účinností nového právního předpisu se spravují dosavadní právní úpravou.

Citované ustanovení § 14 zákona č. [480/1992](#) Sb., jež nabylo účinnosti dne 1. 11. 1992, se jednoznačně k otázce konfliktu zrušené a nové právní úpravy vyjadřuje tak, že nároky vzniklé přede dnem účinnosti tohoto zákona se posuzují podle dosavadních předpisů. Protože v projednávané věci jde o uplatnění nároku vzniklého přede dnem účinnosti zákona č. [480/1992](#) Sb. (výkon rozhodnutí vydaného dne 16. 1. 1992, jež nabylo právní moci dne 5. 2. 1992), posuzuje se podle zákona č. 88/1952 Sb. a lze jej uplatnit cestou soudního výkonu rozhodnutí.

Správný není ani závěr odvolacího soudu, že rozhodnutí o povinnosti k náhradě škody č. 10/91 ze dne 16. 1. 1992 vydané velitelem VSŠ v N. je v současné době rozhodnutím „orgánu příslušného orgánu ozbrojených sil cizího státu“.

Osud pohledávek vyplývajících z výkonu vojenské činné služby vojáků v Československé lidové armádě (Československé armádě) a ze studia žáků a posluchačů vojenských škol v souvislosti se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky byl vyřešen dohodou mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky ze dne 26. 10. 1995, jejíž znění bylo oznámeno ve sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 35/1996 Sb.

Podle ustanovení článku 1 uvedené dohody práva a povinnosti vyplývající z výkonu základní služby, náhradní služby, další služby, služby vojáků z povolání a vojenských cvičení vojáků v Československé lidové armádě (Československé armádě), vojáků z povolání přidělených právníckým osobám do funkcí k plnění úkolů obranného charakteru a ze studia žáků a posluchačů vojenských škol v době od 1. října 1949 do 31. prosince 1992 přešly dnem 1. ledna 1993 na Českou republiku a na Slovenskou republiku podle místa trvalého pobytu osoby, který měla k 31. prosinci 1992.

Protože, jak vyplývá z obsahu spisu, měl povinný v době vydání vykonávaného rozhodnutí (16. 1. 1992) a ještě i v době rozhodování odvolacího soudu (9. 7. 1999) trvalý pobyt v D., L. č. 39, okr. P., tedy na území České republiky, přešla pohledávka z rozhodnutí V. s. š. t. a a. v N. na Českou republiku. Nemůže se proto jednat o rozhodnutí „orgánu příslušného orgánu ozbrojených sil cizího státu“, ale o rozhodnutí, jež má v souladu s citovaným ustanovením článku 1 Dohody mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky ze dne 26. 10. 1995 povahu rozhodnutí orgánu České republiky.

Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu není správné. Nejvyšší soud České republiky je proto podle ustanovení § 243b odst. 1 části věty za středníkem o.s.ř. zrušil. Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno usnesení odvolacího soudu, platí i na usnesení soudu prvního stupně, bylo zrušeno i toto usnesení a věc vrácena Okresnímu soudu Plzeň-sever k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta druhá o.s.ř.).

Další články:

- [Náklady řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Propuštění duchovních \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Skutková zjištění](#)
- [Tarifní hodnota \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předčasný důchod](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Prozatímní rozhodnutí](#)
- [Prozatímní rozhodnutí](#)
- [Imise \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Neplatnost právního úkonu](#)
- [Ochrana přírody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)